

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
onderwerp Plan van Aanpak Robuustheid Omgevingsdienst Midden Holland
van het college van burgemeester en wethouders
datum 26 maart 2024
dossiernummer 8082

memo

Samenvatting

De ODMH heeft een plan van aanpak gemaakt als reactie op de zienswijze van het ministerie van I&W. Het Algemeen Bestuur van de ODMH heeft dit plan van aanpak op 14 maart 2024 vastgesteld. Het bevat antwoorden op de vragen van de Staatssecretaris en de maatregelen die de ODMH neemt om per 1 april 2026 robuust te zijn.

Doel

Met dit memo wordt de raad geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent de versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en meer specifiek de beoordeling van de robuustheid van de omgevingsdiensten waaronder de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH). Verder wordt de raad geïnformeerd over de reactie van de ODMH en de concrete stappen die genomen zullen worden.

Aanleiding

In 2021 kwam het rapport "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur" van de commissie Van Aartsen uit. Deze commissie bracht op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) in beeld welke mogelijkheden er zijn om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in Nederland te versterken, met als doel het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken.

De commissie oordeelde dat het stelsel niet goed functioneert en kwam met tien aanbevelingen om het stelsel te verbeteren. Een belangrijk aangrijpingspunt voor verbetering van het VTH-stelsel is volgens de commissie de omgevingsdiensten. Omgevingsdiensten moeten effectiever en slagvaardiger kunnen opereren. Daarvoor is robuustheid van de omgevingsdiensten van belang. Iedere omgevingsdienst moet ten minste opgewassen zijn tegen de veelheid van taken die de dienst opgedragen krijgt. Dat vraagt om voldoende omvang met bijbehorende financiering, zodat de dienst taken kan uitvoeren op het gewenste niveau en kan investeren in kennisopbouw, informatie-uitwisseling en kwaliteitsborging.

Beoordeling robuustheid Omgevingsdienst Midden-Holland

Op initiatief van I&W is een interbestuurlijk programma (IBP) gevormd waarmee het VTH-stelsel structureel verstevigd kan worden. Hierin participeren het Rijk, gemeenten (VNG) en provincies (IPO).

Belangrijk onderdeel van het IBP is 'robuuste omgevingsdienst en passende financiering'.

In het IBP is hiervoor een toetsingskader opgesteld. De ODMH heeft, net als alle andere omgevingsdiensten in Nederland, de robuustheid van haar organisatie getoetst.

Op basis hiervan heeft het Algemeen Bestuur van de ODMH op 26 september 2023 besloten om aan de staatssecretaris van I&W te rapporteren dat de ODMH een robuuste organisatie is, die aan alle benodigde criteria voldoet. Deze conclusie van het bestuur wordt ook ondersteund door de uitkomsten van een visitatiecommissie die de ODMH juni 2023 heeft bezocht, ook in het kader van het IBP VTH: de commissie was positief.

Reactie ministerie en plan van aanpak ODMH

In reactie op de robuustheidstoetsing, ontving het Algemeen Bestuur van de ODMH op 19 december 2023 een brief van de Staatssecretaris (zie bijlage 1). Hierin staat dat de ODMH op dit moment niet robuust is. De Staatssecretaris heeft geen enkele omgevingsdienst in Nederland robuust verklaard. Zij heeft iedere omgevingsdienst gevraagd om een plan van aanpak op te stellen met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de omgevingsdienst robuust wordt.

Plan van aanpak

De ODMH heeft een plan van aanpak gemaakt als reactie op de zienswijze van het ministerie van I&W. Het Algemeen Bestuur van de ODMH heeft dit plan van aanpak op 14 maart 2024 vastgesteld (zie bijlage 2). Het bevat antwoorden op de vragen van de Staatssecretaris en de maatregelen die de ODMH neemt om per 1 april 2026 robuust te zijn:

1. De ODMH stelt een frictiekostenregeling op om haar financiële robuustheid te versterken. Daarnaast is reeds in 2023 de uittredingsregeling vernieuwd. Hiermee vangen we een wijziging in omvang op. Het plan van aanpak benadrukt daarnaast dat, naast de afspraken omtrent financiering, bezuiniging en uittreden, de ODMH altijd open staat voor uitbreiding van taken op verzoek van deelnemers.
2. Het plan van aanpak bevestigt dat alle medewerkers worden getoetst aan de kwaliteitscriteria, dit wordt nader toegelicht.
3. Het plan van aanpak beargumenteert dat het huidige werkgebied passend is en dat de ODMH niet uit eigen beweging initiatief neemt tot aanpassing van het werkgebied, bijvoorbeeld op Groene Hart-schaal. Congruentie met het werkgebied van de veiligheidsregio is er niet en wordt niet als doelstelling gezien.
4. De ODMH stelt een innovatiekalender op. Hierbij zoekt de ODMH afstemming met de vier andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten.

In het plan van aanpak wordt ook gewezen op een ontwikkeltraject dat de vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland en hun besturen in 2021 zijn gestart, op initiatief van de provincie, ter versterking van de onderlinge samenwerking en taakuitvoering. De vijf diensten continueren dit traject om er voor te zorgen dat zij ook in de toekomst voldoende robuust zijn voor de uitdagingen en opgaven die dan spelen. De gezamenlijke besturen van de diensten zijn van mening dat samenwerking vanuit de inhoud zal leiden tot verbetering van de uitvoering en tot mogelijk andere schaalgroottes op taakniveau. Naar de toekomst toe zou dat organisatorische veranderingen kunnen opleveren, maar die vraag is nu nog niet aan de orde. Het is de wens om deze samenwerking verder vorm te geven zodat er in Zuid-Holland ook in de toekomst een robuuste uitvoering van het VTH-stelsel blijft bestaan.

Het plan van aanpak beschrijft ook de wijze van besluitvorming voor de te nemen maatregelen. Daar waar dat van toepassing is wordt de gemeenteraad daarbij betrokken of over geïnformeerd.

Verbeterplan naar aanleiding van rapportage visitatiecommissie

De visitatiecommissie die de ODMH juni 2023 bezocht in het kader van het IBP VTH was positief. Deze commissie had ook een aantal aanbevelingen. De ODMH heeft daarom een verbeterplan opgesteld, om hier opvolging aan te geven (zie bijlage 3). Met name twee elementen krijgen de komende tijd extra aandacht:

1. Verbreding toepassing strafrecht: hierop wordt geïntensiveerd in capaciteit. Ook komt hier meer strategische sturing op en wordt een meer gestructureerde werkwijze voor de inzet van het strafrechtelijk instrumentarium ingezet. Ook wordt de samenwerking meer opgezocht en een BOA-pool opgezet met de 5 omgevingsdiensten in Zuid-Holland.
2. Versterken risicoanalyse door pro-actiever te kijken naar actualisatie van vergunningen, ook gekoppeld aan maatschappelijk effect en outcome.

Afgestemd met

Het plan van aanpak is door zowel het DB als het AB van de ODMH vastgesteld.

Bijlagen(n):

1. Brief van ministerie van I&W, van 19 december 2023, oordeel over robuustheid
2. Plan van Aanpak ODMH n.a.v. robuustheidstoetsing IBP VTH
3. Verbeterplan ODMH opvolging aanbevelingen visitatiecommissie IBP VTH